

voda teče skozi mrežo in nosi s seboj droben pesek, blato in polžke — blato propuša skozi luknjice stramina, vse drugo pa ostane v mreži. Na ta način nalovimo na stotine za naše kraje značilnih prebivalcev izvirkov iz rodov *Bythinella*, *Frauenfeldia*, *Lithoglyphoides* v najkrajšem času. Posebej obožujem na to, da pridemo v kraških vrelcih na isti način do bogatega plena naših jamskih mehkužcev (*Lartetia*, *Valvata erythrodontia* in dr.) — vsa ta podzemna fauna je še prav slabo raziskana in učiteljstvo bi tu lahko izvršilo zelo zanimivo znanstveno nalogo.

Lithoglyphoides fluminensis, *Bythinella* itd. ki sede na kamnih, prav komodno lahko zbiramo s pomočjo večjega lonca, ki ga do 3/4 napolnimo z vodo. Kamen za kamenom dvignemo počasi iz vode in ga v loncu otresemo v vodo: vsi polžki ki so sedeli na kamnu, vadejo na dno: ko jih je dovolj odlietelo vodo in spravimo vsebino v eno izmed naših vrečic.

Na isti način lahko zbiramo v loncu tudi one vodne polže, ki žive na rastlinah — na ta način si jih preskrbimo najhitreje zadostno število. Če je voda dovolj globoka, lahko tudi držimo mrežo v vodo in vanjo otresamo izruvane rastline oziroma kamenje.

V vodah z blatnim dnom žive zopet druge vrste. Mrežo natakemo na močno palico in potegnemo z njo po dnu, da gre blato z vso vsebino vred v našo mrežo. Nato udarimo z mrežo na površino vode tako sem na tja po vodi, da mreža pri vsakem udarcu nekoliko zaorje v vodo in udari voda s krepkim curkom vanjo. Skozi stramin odteče vse blato, naši mehkužci pa ostanejo v mreži (*Limnaea*, *Bythinella*, *Cyclas*, *Pisidium* itd., event. tudi še kak *Unio* ali *Anodonta*).

V potokih in rekah žive v velikanskih množinah za Savo in njene pritoke značilne tri vrste: *Melanella hollandria*, *Hemisinus acicularis* in *Fagotia esperi*, nadalje *Neritina danubialis* v raznih oblikah in *Lithoglyphus naticoides*. Iščemo jih bodisi z mrežo, bodisi poleti pri kovanju; mladina pomaga ob tej priliki z velikim veseljem. Obenem pridemo na ta način do velikih školjk.

Te školjke se da jo v ribnikih, jezerih in mlakužah loviti tudi na poseben za baven način. Z obale ali iz čolna pregledujemo dno, dokler ne zapazimo školjke, ki tiči v pesku ali blatu; s tenko šibico se približamo njenemu odprtemu zadnjemu koncu, ki štrli iz blata in sretno potisnemo konec šibe med obe lupini: školjka se krčevito zapre in stisne med obe lupini našo šibo, tako da potegnemo lahko svoj plen na suho kakor ribo na trnku. — Kazipot pri iskanju školjk so brazde, ki jih pušča školjka za seboj v blatu ali pesku kadar menja svoje mesto.

Posebno priliko nudijo zbiralcu mlinsčice, ribniki in druge take vode, ki se jih lahko umetnočasno napelje drugam. Take prilike »malakozolog« ne sme nikdar zamuditi!

Pod *Ancylus*, ki živi prilepljen (»prilenek«) na kamnih v vodi se ne da nabirati na omenjeni način: prilenke moramo posamič odluščiti od podlage (Dalje prihodnjič.)

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

Odgovor na naš članek — bolj rečeno napad — tov. A. Fakina, strokovnega učitelja na meščanski šoli v 14. št. »Učit. Tov.« je pisan z naravnost uničujočo kritiko in brezobzirnostjo, in zato naj nam dopisnik oprost, če se malo pomudimo pri njegovih zlatih naukih in »pobožnih željah«.

Čudno se nam zdi, da je naš članek, ki je imel zgolj informativen namen, a bil obenem tudi odovor na vse prigovore, ki se nam slušateljem Viš. ped. šole ob vsaki priliki servirajo, zadel tovariša Fakina tako v živo.

V čem vidi on žalitev meščanske šolskega učiteljstva, da poziva društvo mešč. učit. na protest proti pisanju takih člankov? Zakaj se nam postavlja za varuha? Ako je tov. Fakin našel v članku kako žalitev, zakaj je ni iznesel, zakaj ne zahteva pojasnila in dokazov! Skoraj neumljivo nam je, da bi bil samo ta članek spravljen tov. Fakina iz ravnovesja. Ali je mogoče obenem to nekaj odgovor na dr. Bosančev članek v 1. in 2. števi. »Meščanske šole?« Zakaj ne odgovarja niemu in ne ostane pri stvari?

»Vsebinsko pod vsako kritiko je članek« pravi dopisnik, a kje je potem našel vseeno toliko vsebine da nam jo je analiziral in nam skušal dati notem zopet nekako sintezo? Radi verjamemo, da je pričakoval pod naslovom »Višja ped. šola« drug članek. Ako bi nosil omenjeni članek naslov »Višja ped. šola — kurz?«, bi potem mogoče odgovarjala vsebina naslovu? In ta naslov je članek prvotno imel. Zakaj ga je gosp. urednik izpremenil, nam ni znano.

Nismo hoteli izzivati nečemo boja in nečemo osvajači (kar nam gre nam ne bo ušlo) ali obrambeni boji ni immeralistično osvajanje, ni želja za gospodstvom, nego je čuvanje onega, kar je naše, kar je spojeno z našim življenjem samim, in sicer si ne damo vzeti od nikogar; ne od »mlajših«, da tudi ne od »starejših«, katere je postavil tov. Fakin na pozornico za strašilo, ki pa seveda že dolgo več ne deluje. In ni li čutil tov. Fakin, da je uprav s tem nekako namignil na kasto o katerih govori na koncu dopisa, če tudi ni bilo v našem članku o tem niti besede izgovorjene? (Ali so imeli tovariši mešč. učitelji tudi tako mnenje o kastah pred očmi, ko so ustanavljali »Društvo mešč. učiteljev«?)

Kar se tiče »statistov« (pri tov. Fakinu brez »«), se to bilo pač mogoče imeniti enega tovariša, ki je iz kdo ve kakšnega vzroka obsodil tako strogo svoje tovariše. Mogoče je na tudi — kaj je v drugih strokah res vse samo zlato? — da je res kdo mislil, da bo igral tu lahko »statista«, ali vsakdo se je že do sedaj prepračal, da ni nič iz tega, ker semestralne kolokvije in letne izpite mora vsakdo položiti v določenem roku. Sicer pa mislim, da je namerodajnejši soditi o uspehu rektor Višje ped. šole dr. St. Bosanac, ki pravi v svojem članku »Mešč. šola« št. 2. 1926, str. 35., vrsta 18.): »Mi več danes možemo biti zadovoljni radom i uspješima, koil se postizu u našim nedazoškim školama. Tu školu mi možemo lično izgraditi i usavršiti da možda kao naša specifična škola postane ugledom i za druge narode.« Če pa se obsodi človek statistom že samo zaradi tega, ker se osmeli govoriti o svojem položaju in da se izrazijo s tov. Fakinom, s tem poje »ieremjade«, potem z isto uravičenostjo lahko mislimo da je tudi tov. Fakin statist v Ljubljani, ker dvomimo da je vedno zadovoljen s svojim položajem in poln požrtvovalnosti za znanost.

(Dalje prih.)

Naša gospodarska organizacija.

DRUŠTVO ZA ZGRADBO UCITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Dalje.)

Brez obvezne članarine društvo tudi v bodoče ne bo moglo drugega kot životaričiti. Zgraditi konvikt pa še daleč ne bo mogoče. Zato roko na srce!

Društveno delo je otežkočeno brez članskih izkaznic. Odbor je sklenil, da se jih natisne, kar se je tudi zgodilo.

Nov vir dohodkov so bila darovana brezobrestna posojila. Pred leti je učiteljstvo posodilo večje in manjše zneske brezobrestno konviktu. Posojeno je navadno pozabljeno in se lažje utrpi. Poslali smo na posojevalce dopise, da darujejo konviktu posojila. Veliko se jih je odzvalo. Mnogi nam odgovore še dolgujejo. Ponovno smo jih naprosili tako, da še sedaj kaka dopisnica prirova v Cerklje s podpisom darovalca. Na Vas, ki ste pa zopet pozabili, bomo v tretjič potrkali in zato odprite!

Ker zemljevid, ki smo ga založili, ne gre izpod rok, dasi ga je veliki župan odobril kot učilo, je odbor odklonil novo založbo.

Mnogo dohodkov donša gospodarska akcija. Šolska lekarna je bila zelo potrebna, zato smo sklenili s tvrdko Kocijančič, da nam isto dobavljata. Sreski sanitetni referent jo je pregledal in odobril. Tov. predsednik je napravil mnogo anone za »Tovariša«. Uspehi ni bil zadovoljen. Priskočil mu je na pomoč sreski prosvetni referent v Kranju tov. Rus in izdal odredbo, da naj šole v njegovem okolišju nabavijo lekarno. Uspehi je bil lep in zato smo pisali 35 sreskim šolskim referentom, naj izdajo enako odredbo. Mnogi so se odzvali. Odbor je tov. Rusu in tov. Roicu v Kranju izrazil zahvalo za trud.

Tudi lesno akcijo smo započeli. Razposlali smo učiteljstvu kranjskega okraja nabiralne pole za les. Uspehi so bili slabi.

Napravili smo z društvom »Kosmos« pogodbo, da dobimo vsled priporočanja primerne popuste. Tudi smo razposlali na ravnateljstva meščanskih in srednjih šol dopis, da priporočajo pri dijakih učila »Kosmos«, da jih nabavijo pri nas. Ker so »Kosmos« učila podvržena carini, smo se obrnili s prošnjo na generalno direkcijo carin, da oprosti učila carine, ker se uporabljajo v učne svrhe. Prejeli smo negativen odgovor, ker morejo biti edino šole oproščene carine če prošijo za to. Tudi z raznimi tvrdkami smo stopili v dogovor, da imamo pri priporočanju provizijo.

Tov. Ribičič nam je prepustil tantieme od svoje igre »Mefistov izum«. Pisali smo »Jugoslav. Matici«, da skupno priredimo tombolo. Zadeva je v razvoju.

Pisali smo v Maribor »Učit. domu«, da nas podpira, mi pa mu nudimo protiuslugo. Po tov. Hrenu smo sklenili sledeče: »Društvi se obojestransko podpirata. Vsi dohodki gospodarske akcije pripadejo onemu, ki jo započne. Preden uvedemo novo akcijo je treba informirati drugo društvo, če že ni ono započelo ali zamislilo istega.«

Tak je predlog gospodarske akcije. Poslovanje je omogočeno, ker se je vse učiteljstvo cerkljanske šole oprlelo dela v prid konviktu. Odbor jim je izrazil za požrtvovalnost in trud zahvalo.

Oprite se tudi vi konvikta, podpirajte gospodarsko akcijo in dom ni več daleč!

Glede izbisa lastniške pravice na posestvu ob Linhartovi ulici smo storili vse potrebne korake. Upajmo, da se zadeva dovoljno likvidira.

Mislili smo tudi na zemljišče, da v ugodnem slučaju lahko že gradimo konvikt. Obrnili smo se na gerentski svet mestne občine ljubljanske, da naj nam da kako stavbišče. Prošnja so nam zavrnili.

Poslali smo na ministrstvo prosvete prošnjo, naj nam nakloni primerno podpora. Bila je brezuspešna, ker nima kredita.

Tudi smo mislili že na zgradbo in se obrnili na tvrdko Gassner v Trziču, da bi nam dala načrte svojega gospodarskega internata. O tem danes ni govora.

Razrnil sem delo današnjega odbora, delo podeželskih učiteljev-zidarjev. Odkritih in poštenih obrazov stojimo nred Vami. Vi ste nas volili in Vaša je sodba!

Tajnikovo poročilo se vzame brez debate na znanje.

(Dalje prih.)

Učiteljski pravnik.

—Š Na razna vprašanja, zakaj novo upokojeenci s polnimi službenimi leti plačujejo tako visok invalidski in komorni davek, smo dobili sledeče pojasnilo: Upokojeencem se povisani invalidski in komorni davek v letu 1925, sploh ni računali. Zatorej se je davek v letošnjih mesecih odpisal za leto 1925. Invalidski davek znaša letno 250 Din in se bo plačeval v 1925, računal 11 mesecev, a 20 Din in en mesec 30 Din. Komorni davek znaša letno 125 Din in se bo kakor invalidski računal 11 mesecev a 10 Din in en mesec 15 Din. Organizirani v UJU naj se za take informacije oglašijo pri tajništvu, ker imajo uradni delegacije financ itak z drugimi upokojeenci dosti postla.

Vend. Sadar.

—Š Prijava za prejemane draginskih doklad, ki jih je založil ekonomat finančne uprave v Ljubljani (glej »Učit. Tov.« št. 10 na 4. strani) dobe šolska vodstva uradno od računovodstva delegacije ministrstva financ odsek za mariborsko in ljubljansko oblast v tolikih izvodih kolikor učnih oseb je na šoli zato ne naročate predmetnih tiskovin.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= MOKRONOŠKI UCITELJSKI KROŽEK zboruje v sredo 12. maja t. l. v mokronoški šoli. Pričetek ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Drago Fakin: Učiteljevo poslanstvo med kmetskim prebivalstvom. 3. Matija Brezovar: Poročilo o občnem zboru

okrajnega učiteljskega društva v Krškem. 4. Slučainosti.

= KAMNIŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 12. maja 1926 ob pol 10. uri v šolskem posloju v Kamniku. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. O zemljišću v osnovni šoli predava v. Matko Kante. Ta referat je na zadnjem zborovanju vsled pomanjkanja časa izostal. 3. Slučainosti. Zborovanje se začne točno ob določeni uri ob vsakem številu navzočih članov.

= UCITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADEC zboruje glasom seinega sklepa v soboto, dne 8. maja 1926 na Fali in v Rušah. Program se je poslal vsem včlanenim šolskim upraviteljstvom. Pridite vsi, ker bo to zborovanje, združeno z majniškim izletom, nabitž zadnje v tekočem šolskem letu.

Poročila:

+ Savinjsko učiteljsko društvo za vranski okraj je zborovalo dne 4. marca t. l. na Gomilskem. — Od 32 članov je bilo navzočih 28.

Pozdrav in zadnji zapisnik. Tov. predsednik pozdravi vse navzoče — posebno novo došli tov. Kremžar in König. — Nato se prečita zapisnik zadnjega zborovanja in odobri.

Poročilo društvenih funkcij. narjcev. Tovariši predsednik prečita od zadnjega zborovanja dole dopise ter poroča o izprijembi v našem društvu — t. j. prostovoljna odstopitev tov. g. Kramerja po 40letnem delovanju; upokojeitev dveh zvestih tovarišev g. Zotterja in g. Lorberja. — Se ena žalostna izprememba, ki jo je povzročila nemila smrt, ki je posegla med nas in nam ugrabila blago tovarišico gospo Jano Brišnikovo. Njenemu spominu se zakliče trikrat »Slava!«.

Nato je sledilo letno poročilo tov. tajnice in tov. blagajničar je poročal o stanju blagajne. Račune sta pregledala tov. Jančigaj in Stanič; ker sta našla vse v redu, sta predlagala, da se da tov. Sotlarju absolutorij.

Razprava »Deklaracije«. O seji širšega sveta v Ljubljani dne 10. jan. t. l. poroča tov. predsednik. Na današnjem občnem zboru razmotrivati in glasovati o Deklaraciji — je nemogoče, ker je dnevni red preobširen. — Vendar se je sklenilo: »Savinjsko učiteljsko društvo pozdravlja ideje, izražene v Deklaraciji.« Podrobna razprava o njej se odloži na prihodnje zborovanje. Določiti se po dva za in proti referentu.

Razprava pravil UJU. — Pri razpravi »revizija pravil« se sklene, da ostane po več točk v svoji prejšnji veljavi. Nadalje: Odborniki Udruženja naj bodo nastavniki učiteljske, ljudsko in meščansko šolsko učiteljstvo in upokojeenci. — Slušatelji pedagoških šol so lahko člani tamošnjega društva. — Glavne učiteljske skupščine in kongresi se naj vrše v 1. in 2. mesecu poletne. — Glavno skupščino naj tvorijo delegati, kongres pa vsi prisotni člani. — Vsaka oblast naj prijavi svojega voljenega zastopnika pri vel. županu do 1. maja.

Volitve. Dasi se je tovariši predsednik branil sprejeti to odgovorno mesto, vendar je bil enoglasno izvoljen zopet prejšnji odbor: predsednik: tov. Zdošek, podpredsednik: tov. Ševnik, tajnica: tov. Križ, blagajnik: tov. Sotlar in še 4 člani odbora.

Slučajnosti. Predlaga se, da preskrbi in uredi zaloga vse šolske knjige, učila in druge potrebščine in izda o tem natancen seznam.

Tovarišica Podbojeva protestira proti referatu, ki se nalagajo samo učiteljem.

Ker se druga društva niso držala svojih obljub glede učiteljskega konvikta v Mariboru, se predlaga in sklene, da tudi naše društvo odstopi od svojega prvotnega namena.

Določiti se prihodnje zborovanje v maju na Vranskem.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 13. marca t. l. ob 10. uri v marib. Narodnem domu.

Udeležba: Navzočih 68 članov, t. j. 60%. Tov. predsednik Šijanec otvori zborovanje, pozdravi navzoče, posebno še tov. obl. šol. nadzornika Senkoviča in tov. srezka šolska nadzornika Koropca in Tomažiča ter konstatira slabo udeležbo, ki bi morala biti z ozirom na aktualno predavanje tov. M. Vauda pač večja.

Zapisnik in dopisi se vzamejo na znanje.

Tov. Mirko Vauda je govoril obširno in zelo zanimivo o temi »Apel: proučujmo vprašanje podeželskega šolstva in učiteljstva«. — Podrobno je navajal razlike med podeželskim in mestnim šolstvom, potrebe prvega in potrebe drugega. Povdarjal je, da so težnje podeželskega učitelja drugačne kakor mestnega, ki živi in poučuje v vse bolj ugodnih razmerah. Koncem predavanja, ki ga bo na željo vseh navzočih objavil v »Učit. Tovarišu«, je stavil tov. Vauda sledeča dva predloga, ki so jih zborovalci z odobravanjem sprejeli.

I. Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj organizira akcijo proučevanja podeželskega šolstva. V »Učit. Tovarišu« naj bo za tozadevne razprave poseben prostor. V učiteljskih društvih se naj ustanove v to svrhu posebni krožki. Na skupščinah naj pride na dnevni red tudi referat, ki se bo tical proučevanja podeželskega šolstva, za kar je treba zainteresirati centralo UJU in pa tudi šolske oblasti.

II. Marib. učit. društvo za okolico naj ustanovi podeželski pedag.-didaktični krožek, ki naj stopi v stik radi skupnega delovanja s pedag.-didakt. krožkom v mestu Mariboru. Pri vsakem našem zborovanju naj bo na dnevnem redu tudi tema o proučevanju podeželskega šolstva.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
 ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenke
 ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
 ARGUS-ove informacije so valdar točno izbrpne in hitre
 ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Boograd
 ARGUS-ov telefon je 6-25, a brzjavni naslov Argus